

Nieuw voor Groningen: Struikrietzanger

Lex Tervelde & Albert-Erik de Winter

De Struikrietzanger *Acrocephalus dumetorum* is een soort die veel lijkt op de Kleine Karekiet *Acrocephalus scirpaceus* en de Bosrietzanger *Acrocephalus palustris*. De soort komt vooral voor in Oost-Europa en Centraal-Azië, maar de laatste jaren lijkt de soort zijn areaal langzaam uit te breiden in westelijke richting. Zo wordt de Struikrietzanger vanaf begin jaren zeventig waargenomen in Zweden en zijn daar sinds eind jaren tachtig al meer dan 50 territoria aanwezig (Jonsson 1994). In Nederland is de Struikrietzanger voor het eerst waargenomen in 1990. Vanaf deze periode tot 2011 zijn slechts een beperkt aantal waarnemingen aanvaard door de Commissie Dwaalgasten

Nederlandse Avifauna (CDNA). Waarnemingen uit de provincie Groningen ontbraken tot voor kort. Op 6 mei 2011 werd voor het eerst een Struikrietzanger waargenomen in Groningen. Deze waarneming betrof een vangst door Albert-Erik de Winter en Lex Tervelde op het oostelijk Eemshaventerrein. Hieronder volgt een beschrijving van deze waarneming.

Beschrijving

De waarneming werd gedaan tijdens een ochtend vogels ringen en betrof een vangst in een mistnet dat stond opgesteld in een struweel van duindoorn en wilg. Tijdens een controleronde werd in dit net een Acroce-

Struikrietzanger – Eemshaven-Oost – 6 mei 2011

FOTO: ALBERT-ERIK DE WINTER

FOTO: ALBERT-ERIK DE WINTER

Versmalling handpennen Struikrietzanger – Eemshaven-Oost – 6 mei 2011

phalus-achtige vogel aangetroffen. Deze vogel hield qua uiterlijk het midden tussen een Kleine Karekiet en een Bosrietzanger, maar een aantal opvallende kenmerken van beide soorten ontbrak echter. Zo had de vogel niet de duidelijk groene zweem en het ronde kopje van een Bosrietzanger. Verder was de vogel opvallend stil toen deze uit het net werd bevrijd, terwijl de lichtbruin gekleurde Kleine Karekiet vaak erg luidruchtig is als deze uit het net wordt bevrijd. Opvallend aan de vogel was verder de geringe handpenprojectie, de lichte wenkbrauwstreep, de donkere, grijsachtige poten, de platte kop en de lange, dunne snavel. Daarnaast had de vogel een versmalling in de buitenvlag van de derde handpen en in tegenstelling tot Bosrietzanger en Kleine Karekiet ook een lichte versmalling in de buitenvlag van de vierde handpen. Op basis van deze kenmerken was het duidelijk dat het hier wel om een Struikrietzanger moest gaan. Iets waar ook vogelaars op de dijk (o.a. Marnix Jonker en Willem-Jan Fontijn) al snel op uitkwamen nadat de vogel hier door ons werd getoond zonder de soortnaam prijs te geven.

Determinatie

De Struikrietzanger lijkt veel op Kleine Karekiet en Bosrietzanger maar wijkt wat betreft uiterlijke kenmerken af door onder andere de kleur. Zo valt op dat de vogel opvallend kleurloos is met een grijsbruine rug en een zwakke groenachtige zweem. De vogel heeft een lichte wenkbrauwstreep die duidelijker zichtbaar is dan de oogring. Opvallend aan de vogel is verder de korte handpenprojectie, de donkere (bruingrijze) poten en het voorhoofd dat duidelijk platter is dan die van de Bosrietzanger. Verder heeft de vogel in verhouding een lange, dunne snavel die spitzer en fijner lijkt dan de snavel van Bosrietzanger en Kleine Karekiet. Een belangrijk kenmerk in de hand is de versmalling van de buitenvlag van de vierde handpen.

Hoewel de zang niet is waargenomen, is ook deze erg karakteristiek en het beste veldkenmerk. Het is een variabele roep van imitaties die in laag tempo van drie, vijf tot wel tien keer worden herhaald. Tussen deze herhalingen wordt vaak een klikkende roep ingevoegd (Svensson et al. 2000).

Verspreiding en voorkomen

Het leefgebied van de Struikrietzanger strekt zich uit over grote delen van Oost-Europa, Centaal-Azië en India waar de soort kan worden aangetroffen in uiteenlopende biotopen. In vergelijking tot de meeste andere *Acrocephalus*-achtigen heeft de Struikrietzanger een sterke voorkeur voor boomrijke gebieden met struikgewas en kruidenrijke vegetaties, die niet per se nat of waterrijk hoeven te zijn. Het broedgebied van de soort bevindt zich in Oost-Europa (Baltische staten en Wit-Rusland) en Centraal-Azië. Vanaf eind juli/begin augustus vertrekken de vogels naar hun overwinteringsgebieden in Nepal, Bangladesh, Zuidoost-India, Sri Lanka en Myanmar. Vanaf half mei zijn de eerste vogels weer teruggekeerd in hun broedgebied. De Europese struikrietzangerpopulatie wordt geschat op twee tot vijf miljoen paar (Del Hoyo et al. 2006).

Eerdere waarnemingen

Tussen 1990 en 2010 is in Nederland tien keer eerder een waarneming van de Struikrietzanger aanvaard door de CDNA. Een overzicht van deze waarnemingen is opgenomen in tabel 1. Het merendeel van deze waarnemingen (vijf) is gedaan in Noord-Holland. In totaal gaat het om

twee zingende exemplaren (waaronder een gemengd broedgeval met Bosrietzanger waarbij twee jongen uitvlogen), twee veldwaarnemingen en zes vangsten. De meeste waarnemingen (zeven) zijn gedaan in het najaar, in drie gevallen is de waarneming gedaan in het voorjaar (juni).

Op het moment van schrijven rouleren er bij de CDNA nog minstens vier waarnemingen die een goede kans op aanvaarding maken (bron: www.dutchbirding.nl/cdna). Zo werden in 2010 drie Struikrietzangers gevangen en gefotografeerd: een adult op 9 juli bij Castricum (Noord-Holland) (Slaterus & Van der Spek 2010a), op 8 en 12 (terugvangst) september in de Kennemerduinen (Noord-Holland) en op 1 oktober weer bij Castricum (Slaterus & Van der Spek 2010b). Over een andere waarneming – een zingende vogel ontdekt en opgenomen in de Scherpenissepolder (Zeeland) op 17 juni 2009 – bestaat echter de nodige discussie (Slaterus & Van der Spek 2009).

Indien onze waarneming wordt geaccepteerd, betreft dit (waarschijnlijk) het veertiende of vijftiende geval voor Nederland en de eerste voor de provincie Groningen. Daarnaast zou het de vroegste voorjaarswaarneming van Nederland zijn en de enige waarneming in mei.

Datum	Plaats	Status waarneming
26 juni 1990	Lelystad (FL)	vangst
20 juni-1 juli 1996	Valkenburg aan de Geul (LI)	man zingend
14 juni-23 juli 1998	Nieuwegein (UT)	man zingend, vangst, gemengd broedgeval met Bosrietzanger
17 oktober 2001	Nationaal Park Kennemerduinen (NH)	vangst
28-30 september 2003	Vlieland (FR)	ter plaatse
30 september 2003	Castricum (NH)	vangst
25-31 oktober 2003	Makkum (FR)	ter plaatse
12 september 2007	Noordhollands Duinreservaat (NH)	vangst
20 oktober 2007	Noordhollands Duinreservaat (NH)	vangst
23 en 27 oktober 2009	Zandvoort (NH)	vangst en terugvangst

Tabel 1. Aanvaarde waarnemingen van Struikrietzanger in Nederland tot 2010 (bronnen: Van den Berg & Bosman 2001 en www.waarneming.nl).

Tot slot

Voordat de Struikrietzanger is vrijgelaten is deze voorzien van een metalen ring van de vogelringcentrale Heteren. Voor een leuke terugmelding uit Nepal, Sri Lanka of Bangladesh zijn wij als vogelringers namelijk altijd in. Mocht deze wens uitkomen, dan zullen wij u dit uiteraard laten weten.

FOTO: ALBERT-ERIK DE WINTER

**Ring Struikrietzanger – Eemshaven-Oost
6 mei 2011**

Literatuur

- van den Berg, A.B. & C.A.W. Bosman 2001. *Zeldzame vogels van Nederland. Avifauna van Nederland 1. Tweede, herziene druk.* GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.
- Del Hoyo, J., A. Elliot and D. Christie, eds. 2006. *Handbook of the Birds of the World. Volume 11: Old World Flycatchers to Old World Warblers.* Barcelona: Lynx Edicions.
- Jonsson, L. 1994. *Vogels van Europa, Noord Afrika en het Midden-Oosten. Tweede druk.* Baarn.
- Slaterus, R. & V. van der Spek 2009. *Recente meldingen. Dutch Birding 31: 259-267.*
- Slaterus, R. & V. van der Spek 2010a. *Recente meldingen. Dutch Birding 32: 348-357.*
- Slaterus, R. & V. van der Spek 2010b. *Recente meldingen. Dutch Birding 32: 423-436.*
- Svensson L., P.J. Grant, K. Mullarney & D. Zetterström 2000. *ANWB Vogelgids van Europa.* Den Haag.

DUTCH BIRD ALERTS

het laatste
vogelnieuws
direct op je
mobiel !!

Kijk direct op:

www.dutchbirdalerts.nl

Jaarabonnement EUR 36,00 voor DBA-leden